

**FAKULTET TEHNIČKIH NAUKA
KOSOVSKA MITROVICA**

ZAVARIVANJE ELEKTRIČNIM OTPOROM

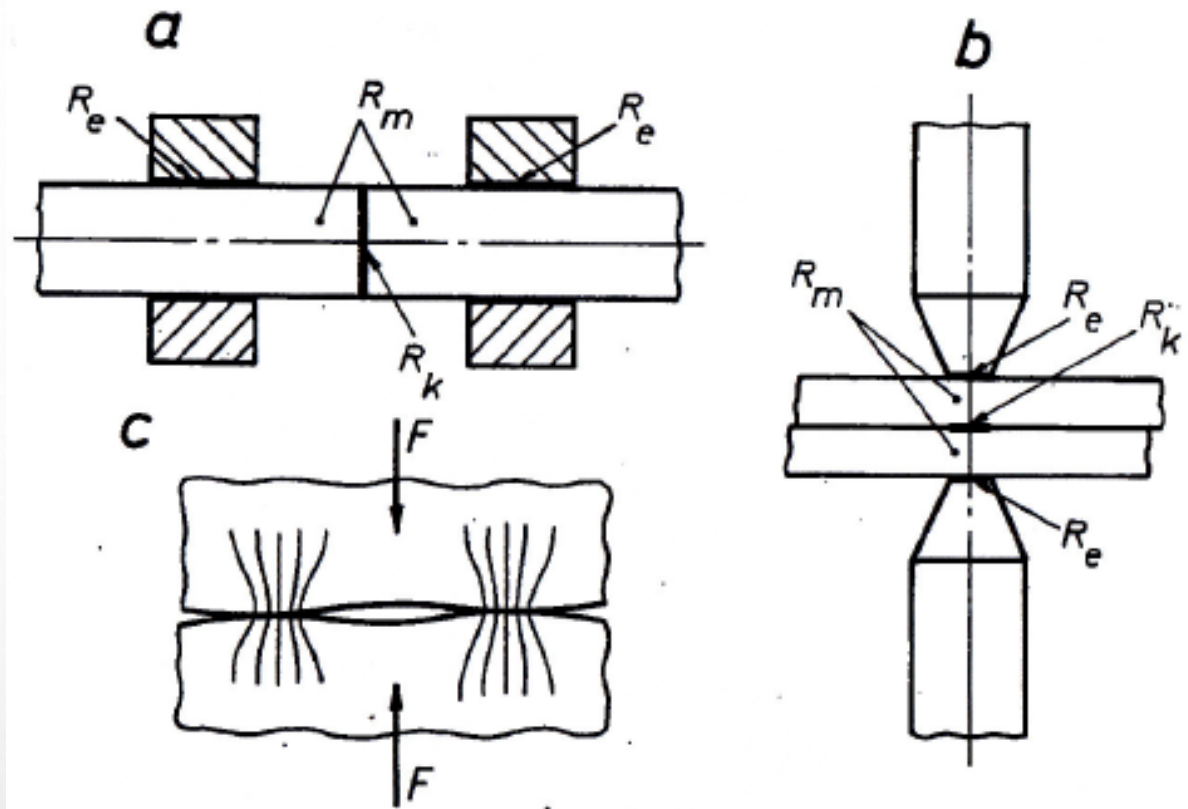
**Dr Ivica Čamagić, vanredni profesor
Dr Živče Šarkoćević, vanredni profesor**

Kosovska Mitrovica, mart 2022

- DIREKTNIM PROPUŠTANJEM EL.STRUJE KROZ OSNOVNI MATERIJAL (KONTAKT), DOLAZI DO NJEGOVOG ZAGREVANJA ZBOG ELEKTRIČNOG OTPORA.
- MOŽE, A NE MORA DOLAZITI DO TOPLJENJA OSNOVNOG MATERIJALA – VAŽNO DA JE MATERIJAL RAZMEKŠAN NA RELATIVNO MALOJ POVRŠINI (U KONTAKTNOJ TAČKI)

• OSNOVNA PODELA:

1. SUČEONO
2. PREKLOPNO

Slika IX.1. Podela savarivanja električnim otporom
a - sučeono savarivanje; c - obrazovanje savarivaškog kontakta.
b - preklopno savarivanje;

*ELEKTRIČNI OTPOR SE
IZRAŽAVA KAO ZBIR:

$$R=2R_M+R_K+2R_E$$

R_M - OTPOR OSNOVNOG MATERIJALA

R_K – OTPOR KONTAKTA IZMEĐU DELOVA OSNOVNOG MATERIJALA

R_E – OTPOR KONTAKTA IZMEĐU ELEKTRODE I OSNOVNOG MATERIJALA

- POSTUPCI ZAVARIVANJA ELEKTRIČNIM OTPOROM:

1. SUČEONO ZAVARIVANJE ZBIJANJEM

2. SUČEONO ZAVARIVANJE VARNIČENJEM

3. TAČKASTO ZAVARIVANJE

4. BRADAVIČASTO ZAVARIVANJE

5. ŠAVNO ZAVARIVANJE

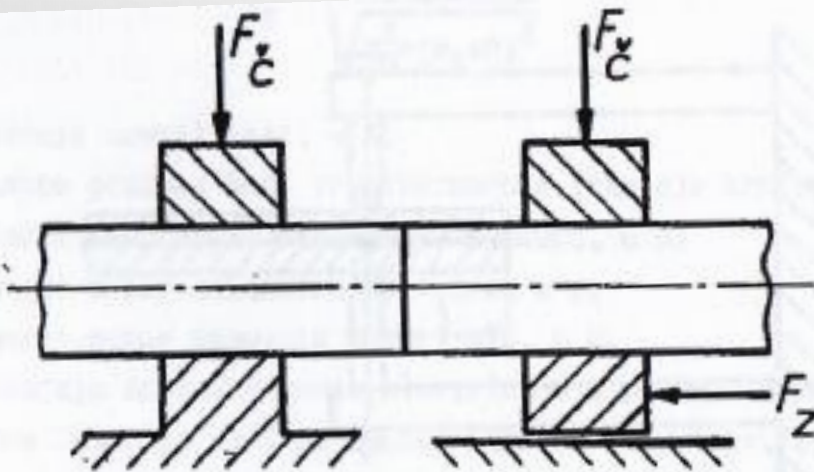
Sučeoni
postupci

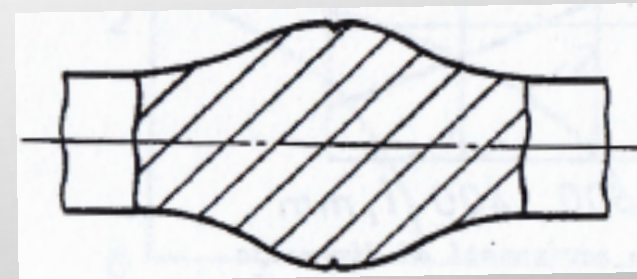
Preklopni
postupci

SUČEONO ZAVARIVANJE ZBIJANJEM:

- OSNOVNI MATERIJAL SE STEGNE U ČELJUSTI – JEDNA ČELJUST JE NEPOKRETNNA, DRUGA JE POKRETNNA
- UKLJUČI SE STRUJA, KONTAKT SE ZAGREJE ($> 1300^{\circ}\text{C}$), IZVRŠI SE PRITISAK SILOM F_z I ISKLJUČI SE STRUJA.

Slika IX.8. Šematski prikaz sučeonog zavarivanja zbijanjem
 F_c - sila sa kojom se stegne osnovni materijal u čeljust mašine;
 F_z - sila sa kojom se ostvaruje pritisak potreban za izvodjenje zavarivanja.

Slika IX.9. Izgled zavarenog spoja izvedenog po postupku sučeonog zavarivanja zbijanjem.

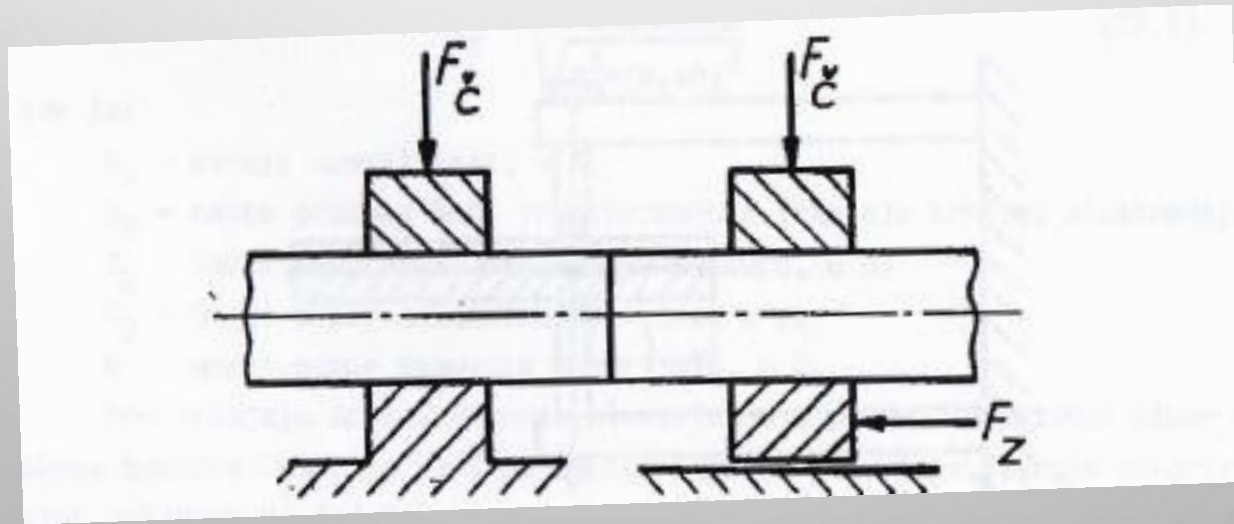
PRIMENA I SPECIFIČNOSTI:

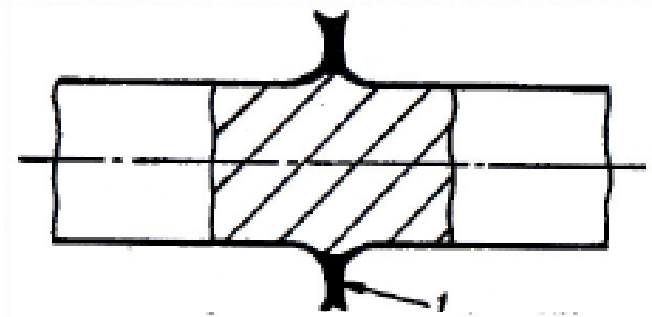
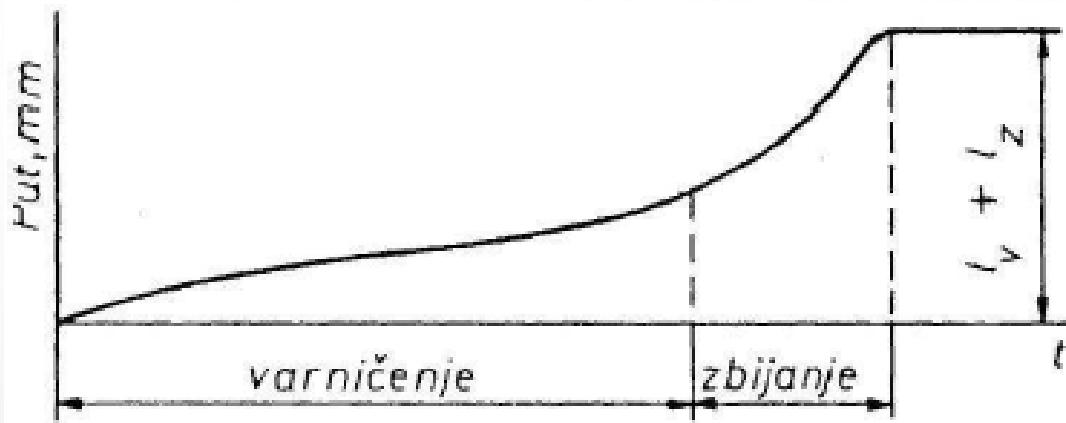
- ZA PLASTIČNE MATERIJALE: NISKOUGLJENIČNI ČELIK, LEG. CU I AL.
- ZA JEDNOSTAVNE PRESEKE GDE JE MOGUĆE POSTIĆI RAVNOMERAN PRITISAK PO PRESEKU (KRUŽNI, KVADRATNI, PRAVOUGAONI PRESEK ŠIPKASTIH PROIZVODA), DIMENZIJA 3 – 10 MM.
- OBAVEZNA PRECIZNA OBRADA KONTAKTNIH POVRŠINA.

SUČEONO ZAVARIVANJE VARNIČENJEM:

- PRIMENA VEĆIH STRUJA NEGO KOD SUČ.ZAV.ZBIJANJEM – POSTIŽE SE TEMPERATURA TOPLJENJA I IZBACIVANJE MATERIJALA IZ SPOJA.
- OSTVARUJE SE KONTAKT U POJEDINIM TAČKAMA.
- NEPOTREBNA PRECIZNA OBRADA, ALI JE POTREBNO MAŠINSKO SKIDANJE NASTALOG VENCA.

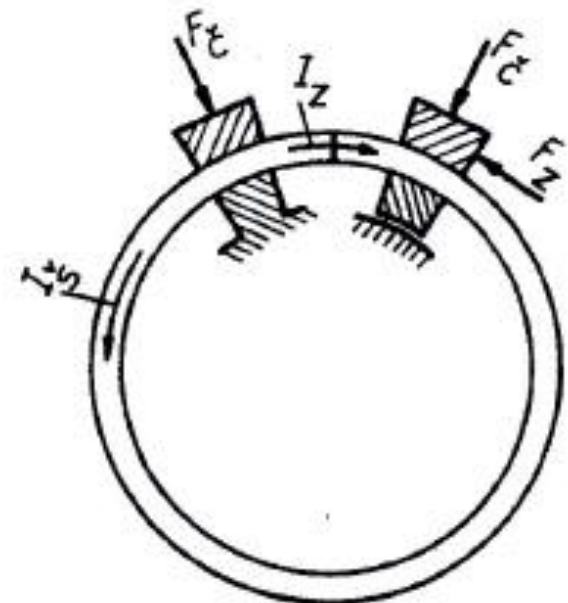
Slika IX.12. Izgled zavarenog spoja izvedenog po postupku suđenog zavarivanja varničenjem
l - venac.

Ukupno skraćenje delova usled elektrotopnog zavarivanja varničenjem:

$$l_{uk} = l_v + l_z$$

I_{ξ} – STRUJA ŠANTIRANJA – STRUJA KOJA OBILAZI ZATVORENU KONTURU DUŽIM PUTEVIMA. ZBOG TOGA SE STRUJA POVEĆAVA ZA 20-50%:

$$I = I_z + I_{\xi}$$

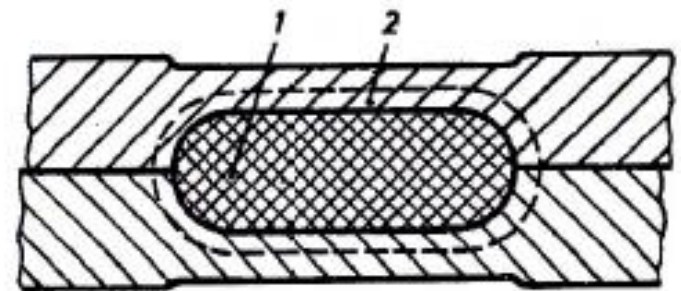
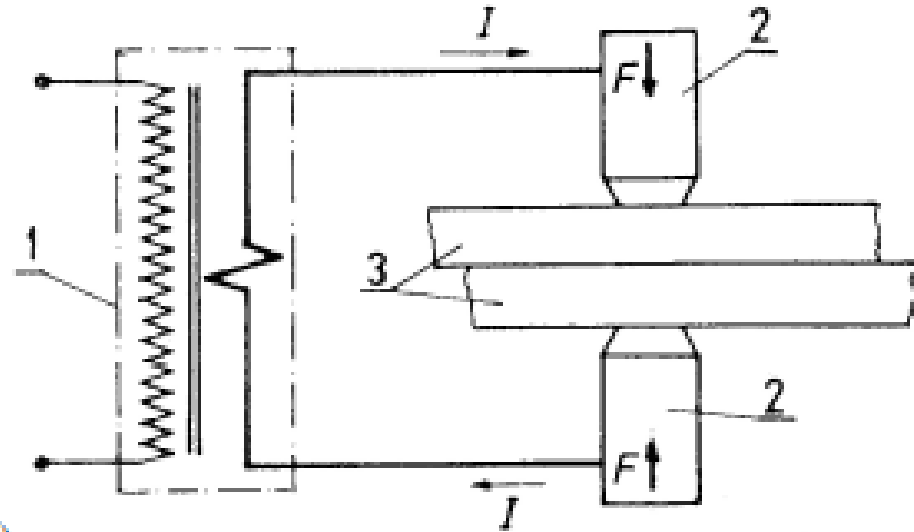
PRIMENA I SPECIFIČNOSTI:

- MOGUĆNOST ZAVARIVANJA VELIKOG BROJA MATERIJALA, KAO I RAZNORODNIH MATERIJALA: BRZOREZNIH I UGLJENIČNIH ČELIKA, BAKRA I ALUMINIJUMA,... (ONI KOJI NE MOGU ZBIJANJEM).
- SLOŽENIJE GEOMETRIJE NEGO KOD ZBIJANJA (KARIKE, LANCI,...).
- NEPOVOLJNIJA STRUKTURA OD ZAV.ZBIJANJEM.
-

• TAČKASTO

ZAVARIVANJE:

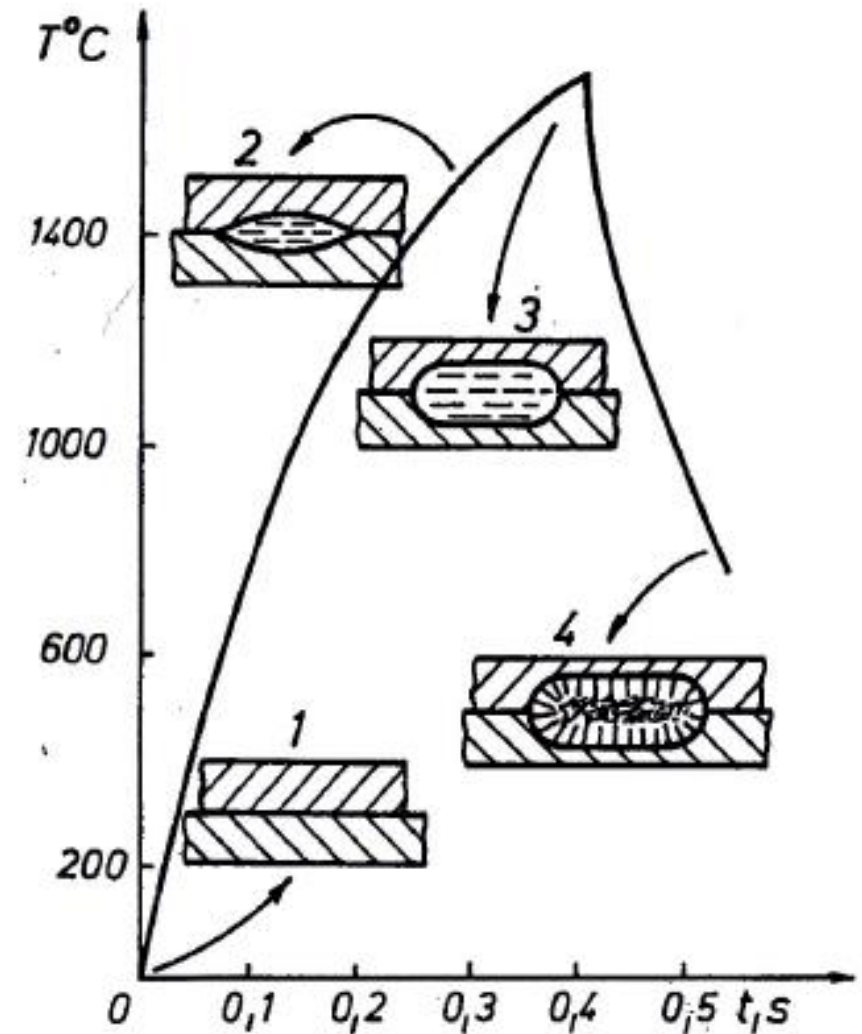
- NAJRASPROSTRANJENIJI POSTUPAK ZAV.EL.OTPOROM
- PRITISAK SE POSTIŽE HLAĐENIM ELEKTRODAMA PRI ČEMU SE DOBIJAJU PREKLOPNI SPOJEVI
- PRI ZAVARIVANJU DOLAZI DO TOPLJENJA OSNOVNOG MATERIJALA

Slika IX.26. Isgled preseka savarene tačke
1 - liveno jezgro; 2 - zona uticaja toplote.

• PROMENA TEMPERATURE:

*CEO PROCES ZAVARIVANJA
JE ZAVRŠEN ZA OKO 0,5 S, A
MOGUĆE JE I KRAĆE
(NAJVIŠE DO 600 ZAVARA
U MINUTI)-VISOKA
PRODUKTIVNOST

1 - limovi pre zavarivanja

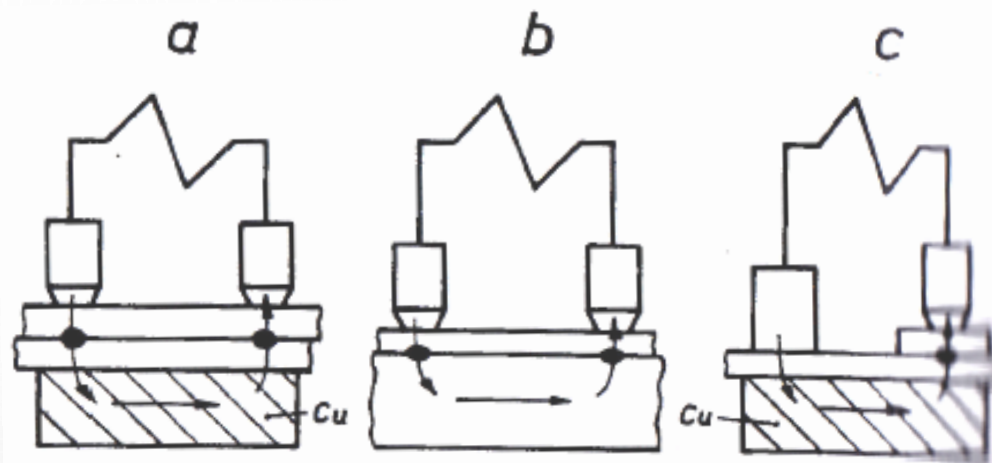
2 - početak obrazovanja rastopljenog jezgra

3 - konačno obrazovanje livenog jezgra

4 - gotova zavarena tačka

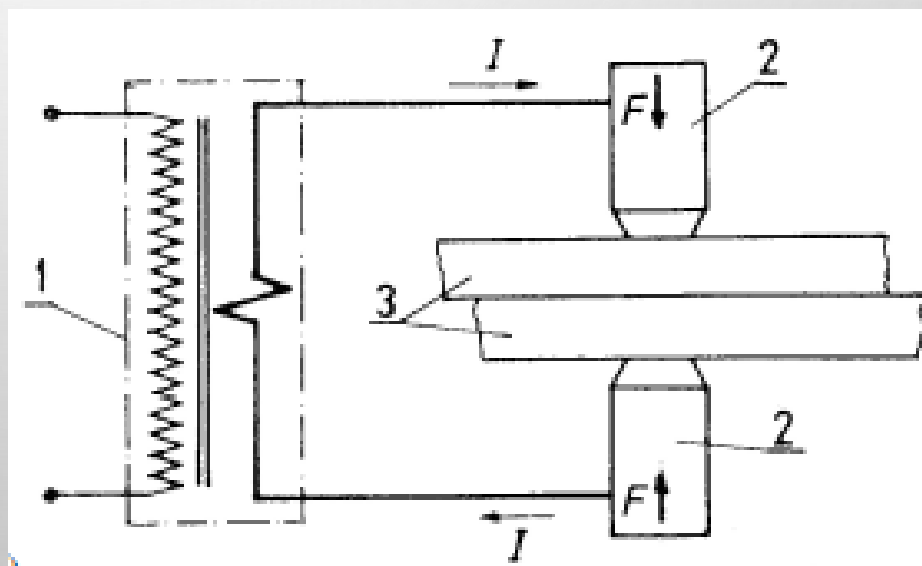
- VRSTE TAČKASTOG ZAVARIVANJA:

- a) JEDNOSTRANO

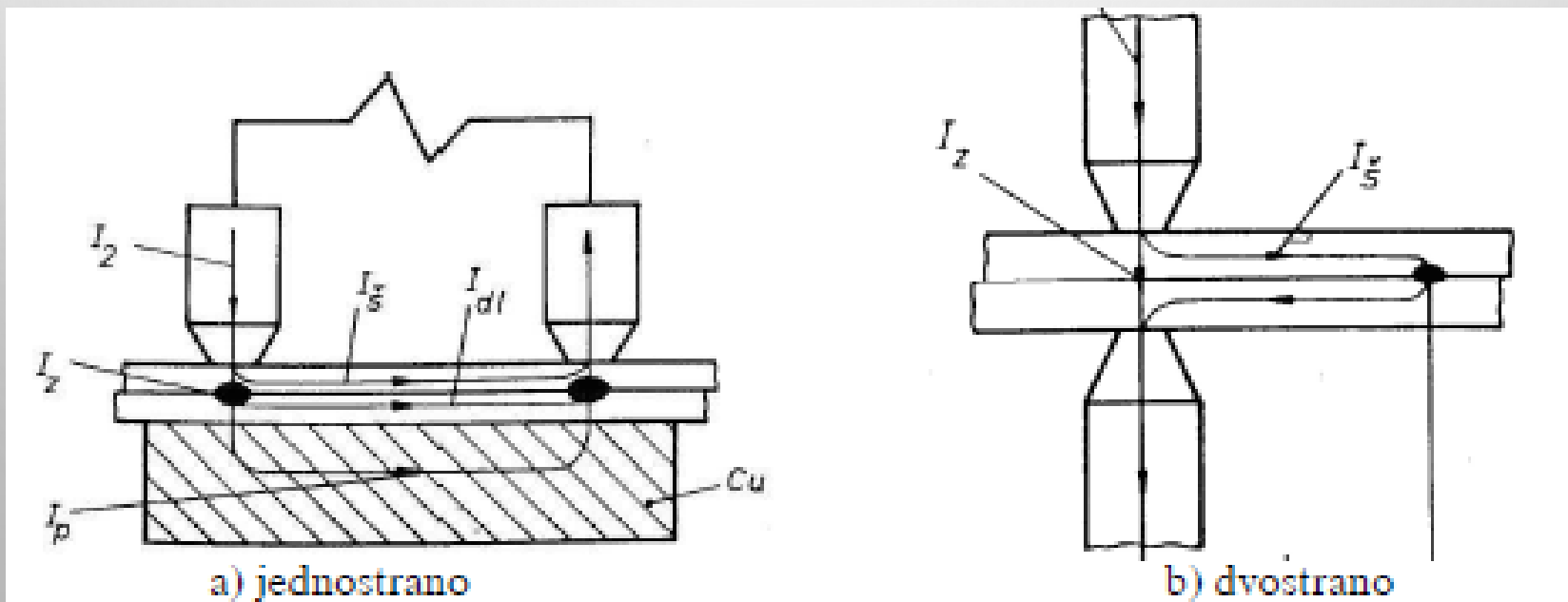

Slika IX.27. Šema jednostranog tačkastog zavarivanja
a - sa bakarnom podlogom; b - bez bakarne podloge;
c - sa jalovom elektrodom.

- b) DVOSTRANO:

- I_{ξ} – STRUJA ŠANTIRANJA – STRUJA PROTIČE KROZ PRETHODNO ZAVARENU TAČKU. NEGATIVNA POJAVA – ZBOG TOGA JE POTREBNO IZVRŠITI ZAVARIVANJE NA RASTOJANJU OD 3,4-4,5X VEĆEM OD PREČNIKA TAČKE
- IZRAŽENIJE KOD JEDNOSTRANOG ZAVARIVANJA NEGO KOD DVOSTRANOG:

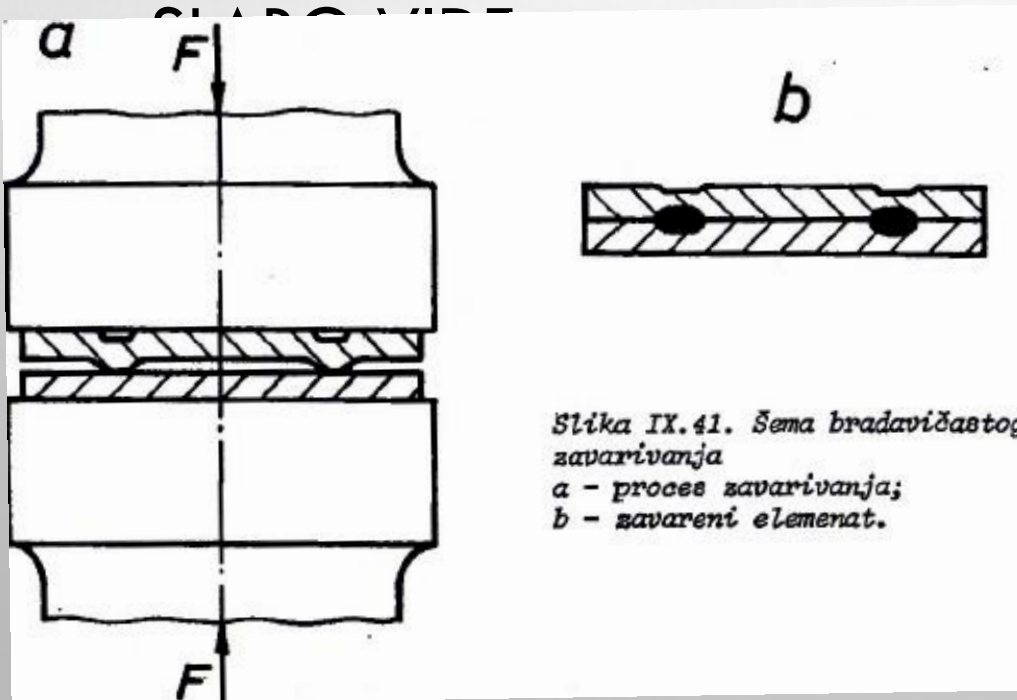
PRIMENA I SPECIFIČNOSTI:

- VELIKA PRODUKTIVNOST
- PRIMENA ZA NAJRAZLIČITIJE MATERIJALE, UKLJUČUJUĆI I TEŠKO ZAVARLJIVE: LEG.TI, LEG. AL (AL-CU DURALUMINIJUM)
- TIPIČNA PRIMENA U AUTOMOBILSKOJ INDUSTRIJI
- NEMOGUĆNOST POSTIZANJA HERMETIČNIH SPOJEVA
- ZAVARIVANJE LIMOVA 0,1-6 MM

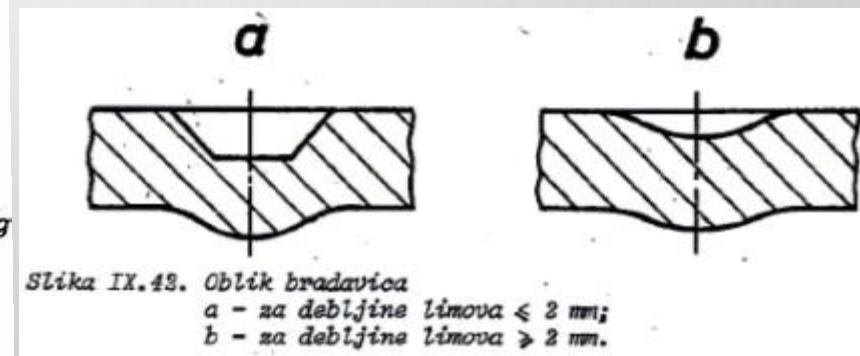
BRADAVIČASTO ZAVARIVANJE:

- LIMOMI KOJI SE ZAVARUJU IMAJU IZBOČINE
- U ISTO VREME SE VRŠI ZAVARIVANJE U VIŠE TAČKA
- NAKON ZAVARIVANJA SE IZBOČINE ILI NE VIDE ILI

Slika IX.41. Šema bradavičastog zavarivanja
a - proces zavarivanja;
b - završeni element.

ANZIJA

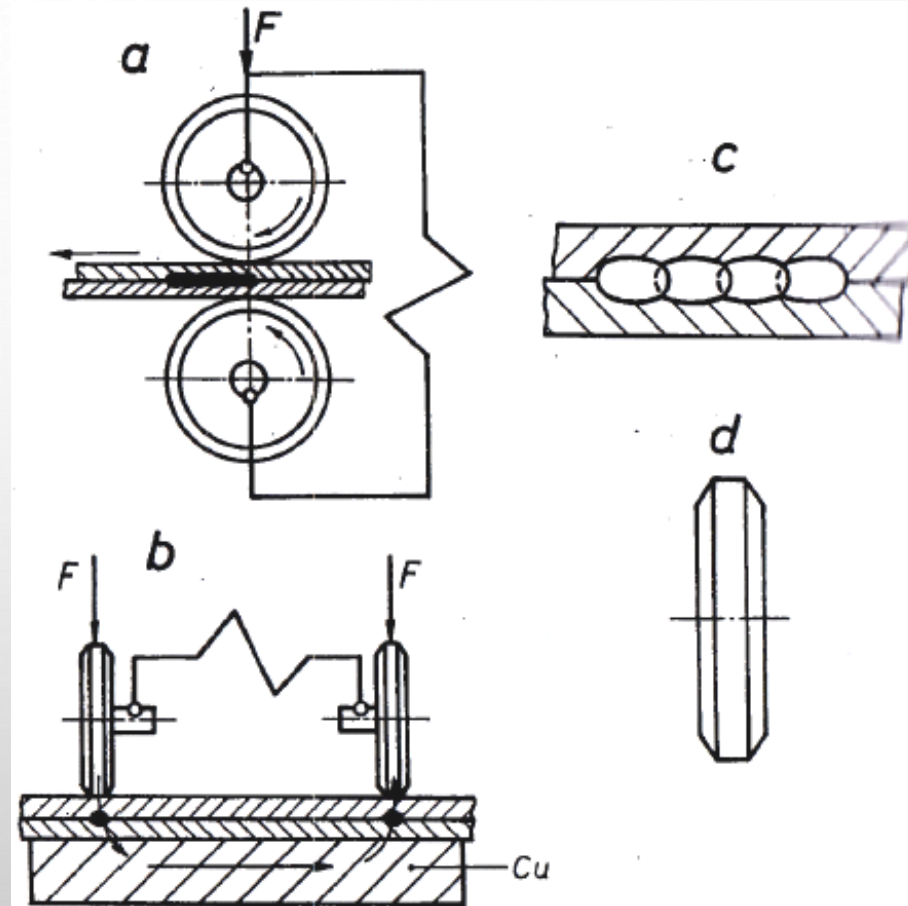
Slika IX.48. Oblik bradavica
a - za debljine limova ≤ 2 mm;
b - za debljine limova ≥ 2 mm.

PRIMENA I SPECIFIČNOSTI:

- ZA NISKOUGLJENIČNE ČELIKE
- VEĆA PRODUKTIVNOST NEGO KOD TAČKASTOG
- DUŽI VEK ELEKTRODA NEGO KOD TAČKASTOG
- POTREBNA VEĆA SNAGA UREĐAJA (VEĆA STRUJA I PRITISAK) NEGO KOD TAČKASTOG (SKUPLJI UREĐAJ)
- SLOŽENIJA PRIPREMA LIMOVA NEGO KOD TAČKASTOG
- ZAVARIVANJE LIMOVA DEBLJINE 0,5-5 MM
- MOGUĆNOST ZAVARIVANJA TANKIH SA DEBELIM LIMOVIMA

ŠAVNO ZAVARIVANJE:

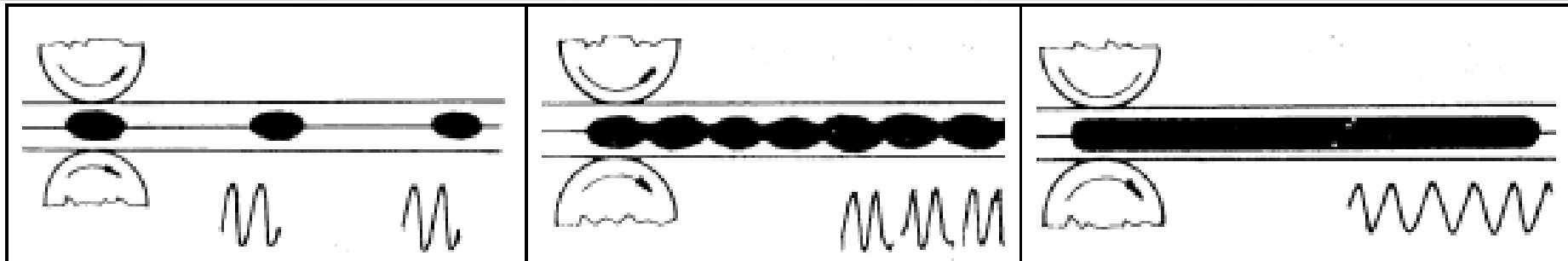
- KORISTE SE KRUŽNE ELEKTRODE IZMEĐU KOJIH SE KREĆE OSNOVNI MATERIJAL,
- A MOGUĆE JE I DA SU
- ELEKTRODE POKRETNE.
- ZAVARENE TAČKE SE
- MEĐUSOBNO PREKLAPAJU
- MOŽE BITI DVOSTRANO ILI
- JEDNOSTRANO

Slika IX.43. Šema šavnog zavarivanja električnim otporom
a - dvostrano šavno zavarivanje;
b - jednostrano šavno zavarivanje;
c - uzdužni presek šava;
d - izgled elektrode za šavno zavarivanje.

UTICAJ PAUZE IZMEĐU PROPUŠTANJA STRUJE:

- VELIKA PAUZA: MANJE TAČAKA, ČVRSTOĆA MANJA, NEMA HERMETIČNOSTI ALI RADNI VEK ELEKTRODA NAJDUŽI
- BEZ PAUZE: KONTINUALAN ŠAV, HERMETIČNOST, PREGREVANJE ELEKTRODE, MOŽE ZA KRAĆE ŠAVOVE

a) velika pauza

b) mala pauza

c) bez pauze

PRIMENA I SPECIFIČNOSTI:

- - KORISTI SE ZA ZAVARIVANJE RAZLIČITIH MATERIJALA:
NISKOUGLJENIČNIH I NERĐAJUĆIH ČELIKA, LEG.AL, CU, TI,...
- MOŽE DA SE POSTIGNE HERMETIČNOST NA
TEČNOSTI I GASOVE
- DEBLJINE LIMOVA DO 3 MM
- POTREBNA VEĆA SNAGA NEGO KOD
TAČKASTOG ZBOG VEĆEG ŠANTIRANJA
STRUJE

PREDNOSTI ZAVARIVANJA EL.OTPOROM:

- ŠIROK SPEKTAR MATERIJALA KOJI SE MOGU ZAVARIVATI
- VISOKA MOGUĆNOST AUTOMATIZACIJE
- MALI UTROŠAK ENERGIJE (VISOKA EKONOMIČNOST)
- VELIKA PRODUKTIVNOST

NEDOSTACI ZAVARIVANJA EL.OTPOROM :

- SKUPA OPREMA
- OPREMA NIJE POGODNA ZA PRENOŠENJE VAN POGONA (TERENSKI RAD)
- OGRANIČENJE DEBLJINE, ODNOSNO POPREČNOG PRESEKA OSNOVNOG MATERIJALA